

EU and ME

a mediation between presumed opposites

EU and ME

Johan van Ling

Johan van Ling

Msc in Urbanism
5 juni, 2020

e Johan_v_Ling@hotmail.com

Afstudeercommissie

Ruurd Gietema (KCAP)
Peter Veenstra (LOLA)
Margit Schuster (Academie)

Toegevoegde externe critici

Jan Vermeulen (studio Jan Vermeulen, Brussel)

© 2020 Johan van Ling

Inhoud**pagina**

<i>01 Een project onder druk</i> Europa	21-39
<i>02 Europa komt naar de burger toe</i> Decentralisatie	41-53
<i>03 Een door politiek gevormde stad</i> Brussel	55-71
<i>04 Europa verplaatst naar de plek van tegenstellingen</i> Zuidstation	73-81
<i>05 Een publieke structuur in de vallei</i> West-Brussel	83-93
<i>06 Het nieuwe huis van Europa</i> Zuidstation - Brussel - Europa	95-133

Inhoudsopgave | Leesroutes

In dit boek lopen verschillende ruimtelijke principes als een rode draad door alle schalen.

Het volgen van verschillende leesroutes daagt uit om de complexiteit van zowel Europa, Brussel als het nieuwe huis van Europa op een andere manier te interpreteren en verbanden te leggen die eerder niet zichtbaar waren. Op de pagina's waar het over onderstaande figuren gaat, keren deze in de hoek van de pagina terug als symbool.

van

Stedenbouwkundige inverse

naar

Productief maken van diversiteit door middel van uitwisseling

Inhoud

pagina

Stedenbouwkundige inverse

Van losstaande elementen waar de publieke ruimte enkel het residu van het gebouwde vormt naar één heldere structuur die juist een gedeelde ruimte maakt. Een stedenbouwkundige ingreep die de ruimte van 'space' verandert in 'room'.

31,
35-39,
67,
71,
87-91,
97-109,
115-117,
121,
125,
129

Productief maken van diversiteit door middel van uitwisseling

De oprichting van Europa resulteert in een ongekende mate van uitwisseling binnen een divers en gefragmenteerd continent. Het vlagt de verschillen niet uit maar werkt als 'Euroglue' (sociaal, politiek, ruimtelijk en economisch). Hierdoor wordt Europa als geheel interessanter dan de som der delen.

25,
43-49,
53,
75,
117,
121,
123,
125

Een huis van Europa, een plek voor Brussel

Robuust doch flexibel

Chaos tegenover rust

Landschap boven infrastructuur

passeren naast verblijven

EU and ME

Dit boek over EUandME toont de resultaten van een onderzoek naar een nieuwe synergie tussen de gebouwde stad, haar inwoners en het Europees programma in de specifieke context van Brussel. Als meest diverse (en complexe) stad van Europa op zowel sociaal, politiek als ruimtelijk vlak vormt Brussel hiervoor de ideale testlocatie. Wat als Brussel haar tegenstellingen gaat vieren in plaats van vermijden? Dit project verandert Europa in Brussel van een stuk vastgoed naar een representatieve plek in de stad en vormt een katalysator die de diversiteit en complexiteit van Brussel productief maakt.

Beeldreportage
Europese wijk, Brussel

Het Berlaymontgebouw, met daarin de Europese Commissie als hart van de Europese wijk

Straatbeeld in de Europese wijk

Toegankelijkheid van Europa in Brussel

Uitstraling Europese kantoorpanden

Sinds de komst van Europa in Brussel hebben roestvrij staal, graniet en glas het stedelijk leven in de Leopoldswijk verdrongen. Dit is het resultaat van een niet doordachte planning en een (onverwachte) groei van programma. Vastgoed als speculatiemiddel mondt uit in een post-politieke uiting en in zichzelf gekeerde blokken die een minimale interactie aangaan met straat en/of stad. Deze representatie staat haaks op de basisprincipes van Europa. Project Europa is ontstaan uit de wil tot samenwerking, uitwisseling en afhankelijkheid. Hoe groter deze afhankelijkheid, hoe minder kans op een herhaling van WOII.

Inmiddels staat project Europa onder druk en heeft moeite om haar missie te uiten richting de burger, wat resulteert in een dalende opkomst bij verkiezingen en een groei van populisme. Deze onmacht tot representatie van Europa wordt niet alleen duidelijk zichtbaar in de Europese wijk, maar heeft inmiddels ook geleid tot de Brexit.

Een deel van het stedelijk gebied functioneert, net als de Europese wijk, volledig op zichzelf in een soort isolement. Waar al in de tijd van Leopold II institutionele instituten en adel optrokken richting hoger gelegen gedeelten in de stad (oost), werd de kloof mede door de daaropvolgende industrialisatie nog groter; langs het water industrie (arm), boven bourgeoisie (rijk). Ruimtelijk heeft dit een onevenredig verdeelde situatie opgeleverd van paleizen, parken en lanen aan de oostkant van de stad, en een ruimtelijke confetti van structuren aan de westkant. De komst van Europa in de stad heeft deze tweespalt tussen de institutionele verschansing op de Coudenberg en de daklozen in de benedenstad enkel vergroot.

Stedenbouwkundige en architectonische representatie heeft haar verantwoordelijkheid ten opzichte van de stad en de gemeenschap. Des te meer in het geval van de Europese Unie. De ruimtelijke representatie van het Europese programma gaat daarmee compleet voorbij aan de complexe situatie van Brussel. Deze kan juist dienen als een ideale 'ground zero' voor Europa, gelet op de grote politieke (19 deelgemeenten, 3 talen), ruimtelijke (oost en west) en sociale fragmentatie (meest multiculturele stad van Europa).

De aantrekkingskracht van Brussel berust juist op een gemengde, meerlagige, hybride omgeving. Hoe kan de Europese Unie haar missie zichtbaar maken in de stad en de diversiteit en complexiteit van Brussel productief maken? Er ontstaat, door aflopende huurcontracten, gewenste uitbreiding, zwakke representatie en druk vanuit de bevolking een momentum voor decentralisatie van het programma over het hele continent. Dit kan antwoord geven op een groot deel van de problematiek en de mogelijkheden van communicatie met de burger (en daardoor hoger draagvlak) vergroten.

In de specifieke context van Brussel draagt Europa bij aan een nieuwe balans in de stad. Het verplaatst van het hoger gelegen gedeelte in de stad naar het Zuidstation, middenin de vallei. Het dichtstbevolkte deel van de stad, met de meeste culturele diversiteit en minste (kwantitatief en kwalitatieve) openbare ruimte. Juist op deze plek, waar ook de wekelijkse grootste markt van Europa plaatsvindt, kan Europa voor ruimtelijke, sociale en politieke uitwisseling zorgen.

Van een veelheid aan kleine gebouwen landt er op het Zuidstation één groot blok met een tuin aan de binnenzijde van Europees formaat. Het Europese programma landt daarmee in het hart van het Europese sporennetwerk. Een injectie met een grote naald die voortbouwt op een historie van integrale aanpakken in de stad, gebaseerd op een ruimtelijke visie in de tijd van Leopold II waarin de mobiliteit, het stadsweefsel en het landschap werden beschouwd als een geheel. Deze 'Megaform' als stedelijke centraliteit zoekt de verbinding met de ontwikkelingen van de Abattoir aan het kanaal, door middel van langzaamverkeersverbindingen en programmatische verdichting in de straten tussen de slachthuizen en het Zuidstation. De Europese tuin loopt door in de openbare ruimte richting de Anspachboulevard waardoor de Zennevallei, door het hart van de stad, weer leesbaar wordt als publieke structuur.

Het nieuwe Europese huis is een monument zonder spektakel, waar het juist gaat om de bezoeker en niet het gebouw, als machine voor common ground. Waar zowel geformaliseerde politieke bijeenkomsten als alledaagse activiteiten naast elkaar kunnen bestaan. Een machine tussen leegte en activiteit, voor alle Brusselaren. Voor Europeanen. Voor **EUandME**.

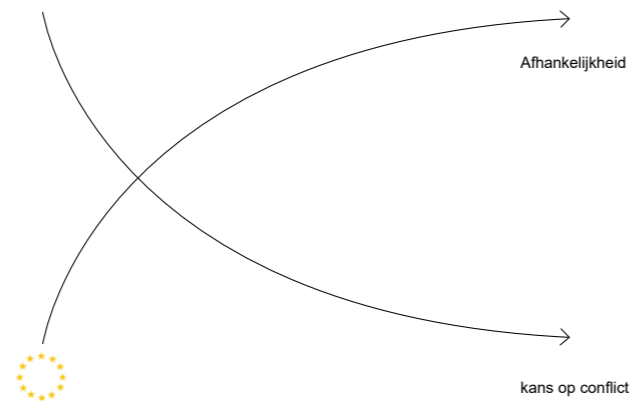
Een project onder druk
Europa

EEN PROJECT ONDER DRUK | EUROPA

De oprichting van de Europese Unie kan met recht een unieke gebeurtenis genoemd worden. Nooit eerder vond er een verschuiving van landsgrenzen op deze schaal plaats, zonder gepaard te gaan met geweld. Destijds was Europa hip en vonden er vele pro-Europa demonstraties plaats. Europa won zelfs de nobelprijs voor de vrede. Iets wat nu moeilijk voorstelbaar is. Het enthousiasme in grootschalige samenwerking heeft plaats gemaakt voor wantrouwen en opstand. Het (eerste) gevolg hiervan is de Brexit. Europa staat onder druk.

WOII is de directe aanleiding voor Europese landen om een project op te tuigen dat er voor waakt dat zoiets ooit nog opnieuw zou kunnen gebeuren.

Europa bouwde het continent sociaal, ruimtelijke en politiek opnieuw op. Een goed begin, maar daarna kreeg Europa het moeilijk met haar visie en verichtingen te uiten richting de samenleving.

De Brexit heeft Europa voorgoed veranderd

Uit de crisis van WOII ontstond de noodzaak tot vereniging

Ondertekening van het Verdrag van Maastricht: de omvorming van Europese Gemeenschap naar Europese Unie (1993)

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

1953

2004

Overname van de Leopoldswijk (Europese wijk) na de eerste nederzetting in 1953

Functiekaart Europese wijk

In 1953 huisvest Europa haar eerste gebouw in Brussel nadat Duitsland en Frankrijk het niet eens kunnen worden over wie van hen de rol als hoofdstad op zich neemt. Zonder een visie op de komst, landt het eerste gebouw op een braakliggend plot in de Leopoldswijk (hierna Europese wijk). Het programma van Europa groeit en neemt langzaam de hele wijk over. Grote delen worden gesloopt en kantoorpanden komen hiervoor in de plaats. Het stedelijk leven wordt verdrongen.

EEN PROJECT ONDER DRUK | EUROPA

Het gebrek aan representatie komt pijnlijk aan het licht in de Europese wijk te Brussel. Juist op deze plek, het epicentrum van de Europese politiek wordt de Brusselaar en bezoeker van deze wijk geconfronteerd met een overdaad aan spiegelend glas, roestvrijstaal en graniet. Op deze plek is voor de inwoner van de stad geen plek; de wind giert door de straten, de auto's van de Wetstraat razen langs de voetpaden en cafés zijn in het weekend gesloten.

Huidige representatie van de Europese wijk, aan de Wetstraat

Onvermogen tot uiting resulteert in opstand en demonstraties

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

Versnippering van Europees programma als confetti in de stad. Meer dan de helft van de gebouwen ligt verder dan 150 meter uit elkaar. Uitwisseling van diensten en producten wordt hierdoor belemmerd. Het gebrek aan visie voor de komst van Europa in Brussel is hierin zichtbaar.

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

Vanwege de geleidelijke groei van het programma is Europa op een gegeven moment overgestapt op het huren van bestaande panden. Buiten het feit dat dit geen signaal is richting het volk dat vertrouwen uitstraalt, zorgt dit tevens voor een inefficiënte werksituatie. De ambtenaren van Europa nemen bijna het dubbele aantal vierkante meters per werknemer in, ten opzichte van de gemiddelde werknemer in de stad.

Gemiddeld

19 m²

Europese Unie

37,7 m²

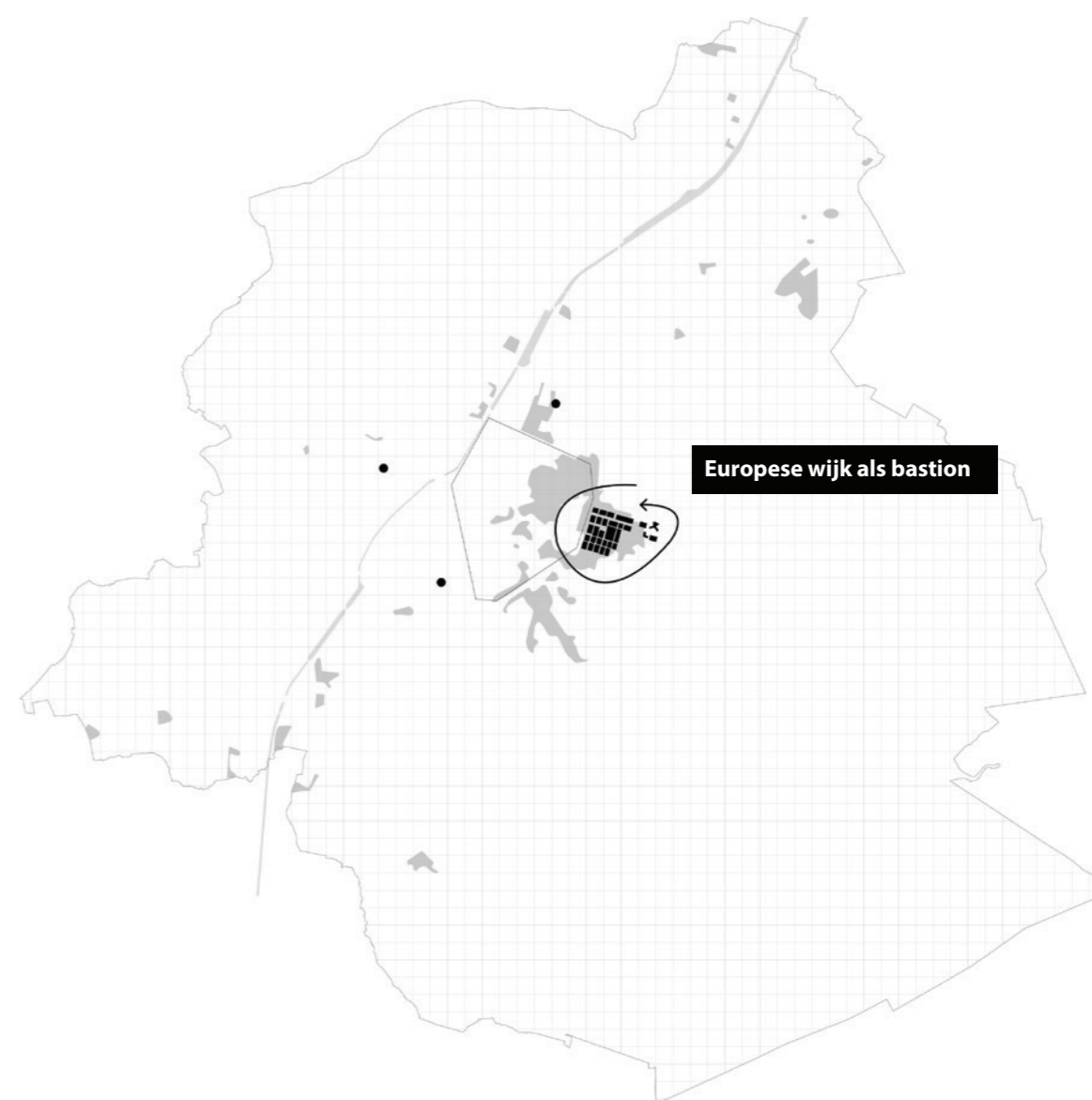

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

Vastgoed als speculatiemiddel mondt uit in een post-politieke uiting en in zichzelf gekeerde blokken die een minimale interactie aangaan met straat en/of stad. Waar Europa is ontstaan vanuit een wil tot uitwisseling, wordt dit onmogelijk gemaakt in de eigen 'voortuin' van Europa. De Europese wijk werkt als bastion in de stad.

Post politieke uiting van Europa: uitwisseling wordt uitgesloten

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

De grens tussen Brussel en Europa is letterlijk terug te vinden in de Europese wijk. Europa keert met gesloten plinten en weerspiegeld glas de stad haar rug toe.

In de andere 'Europese steden' Frankfurt, Straatsburg en Luxemburg is dezelfde situatie terug te vinden. Ook hier is een gebrek aan openbare ruimte, stedelijk programma en de mogelijkheid tot elke vorm van uitwisseling.

Harde overgang tussen 'Brussel' en 'Europa'

Europese Commissie

Europese raad

Europese centrale bank

Hof van justitie

EUROPESE WIJK | BRUSSEL

Het is een Europese traditie om politieke functies naadloos te voegen in het (bestaande) stedelijk weefsel. De basis ligt bij de Agora, als centrum van de stad waar handel, vermaak en politiek plaats vond. Hedendaagse voorbeelden zijn Rome waar het parlamentsgebouw haast onherkenbaar opgaat in de stad en Downing Street waar toespraken midden op straat worden gehouden.

Het Europees programma in de stad is gereduceerd tot enkel vastgoed en mist een representatieve plek als het Rode Plein in Moskou of bijvoorbeeld het Binnenhof in Den Haag.

Europa vormt geen 'plek' in de stad, waar staat de verslaggever in Brussel?

Geen aantrekkelijke verblijfsruimte of -programma aanwezig

Voorbeelden waar politiek en stad mengen: Van de Agora (links), Rome (midden) waar het parlamentsgebouw zich naadloos in het stedelijk weefsel voegt tot Downing Street (London) waar Theresa May een toespraak houdt midden op straat, midden in de stad.

02

Europa komt naar de burger toe
decentralisatie

EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

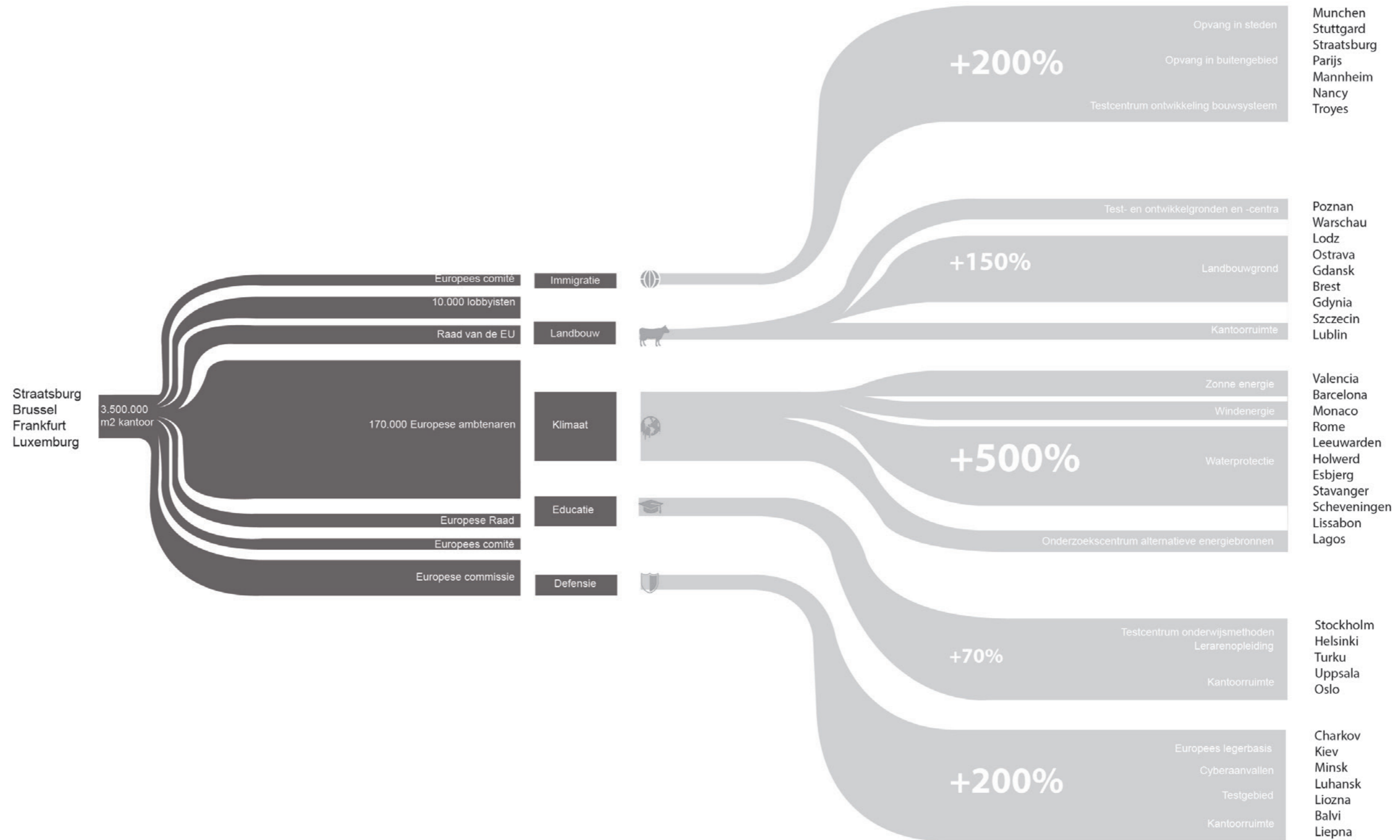
Steden met Europees programma

Huidig programma

Ambities

Nieuw programma

Steden met

EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

Decentralisatie van het Europeese programma kan antwoord geven op verschillende vragen. Zo splitst 'fort Europa' zich op en komt Europa letterlijk naar de burger toe. Het programma wordt herverdeeld over het continent op basis van ruimtelijke kwaliteiten en vestigingsvoorwaarden. De mogelijkheden van representatie worden tevens vergroot.

Het decentraliseren van het programma is kansrijk in Europa, gelet op de geografische nabijheid van middelgrote steden. Deze zijn onderling verbonden door infrastructuur zoals te zien is op het figuur hiernaast. Uitwisseling tussen de programmapunten wordt hierdoor vanzelfsprekend.

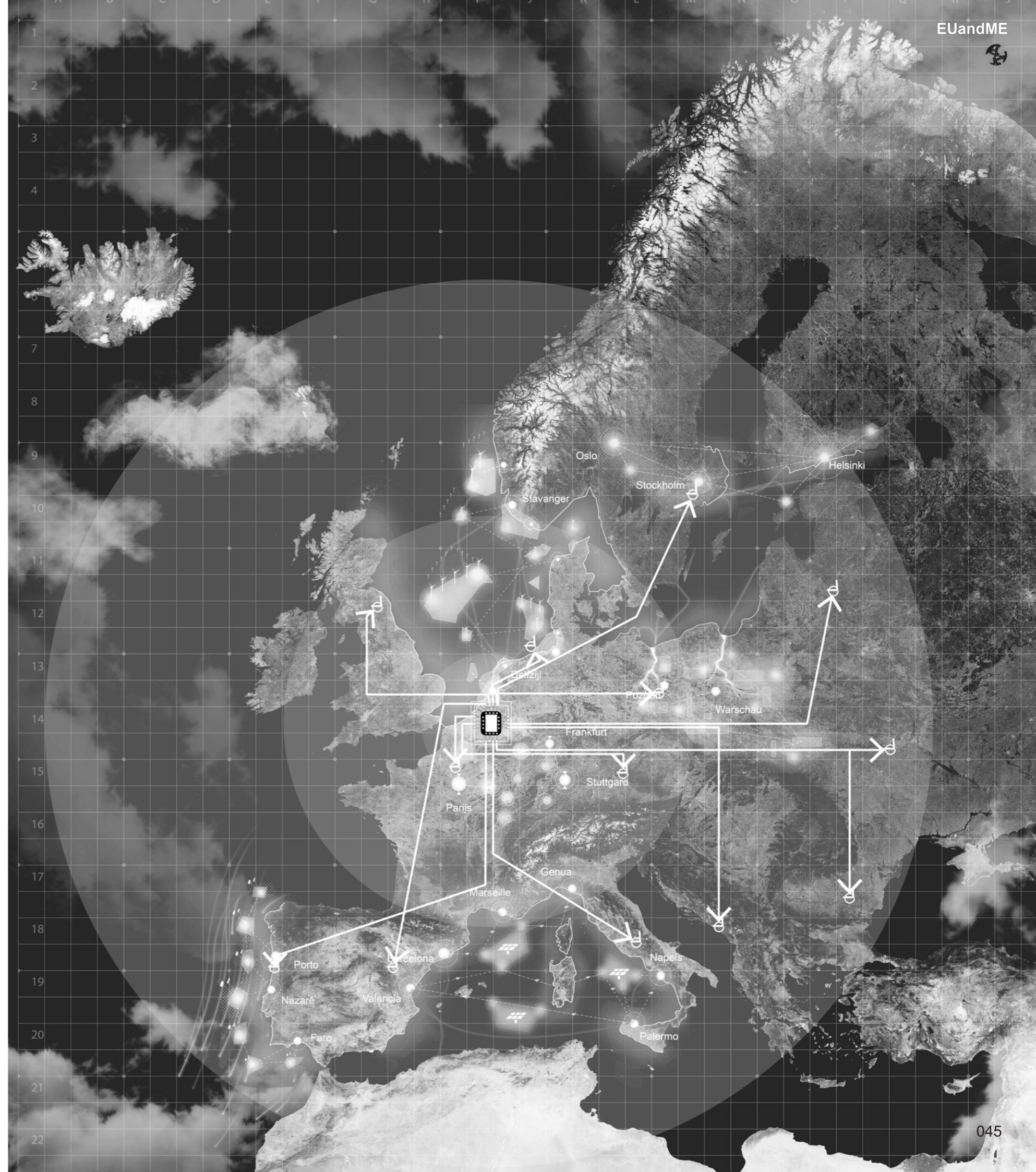
Geografische concentratie van (middel)grote steden in elkaars nabijheid

Sterk ontwikkelde (sporen)netwerk van Europa ten opzichte van andere continenten

EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

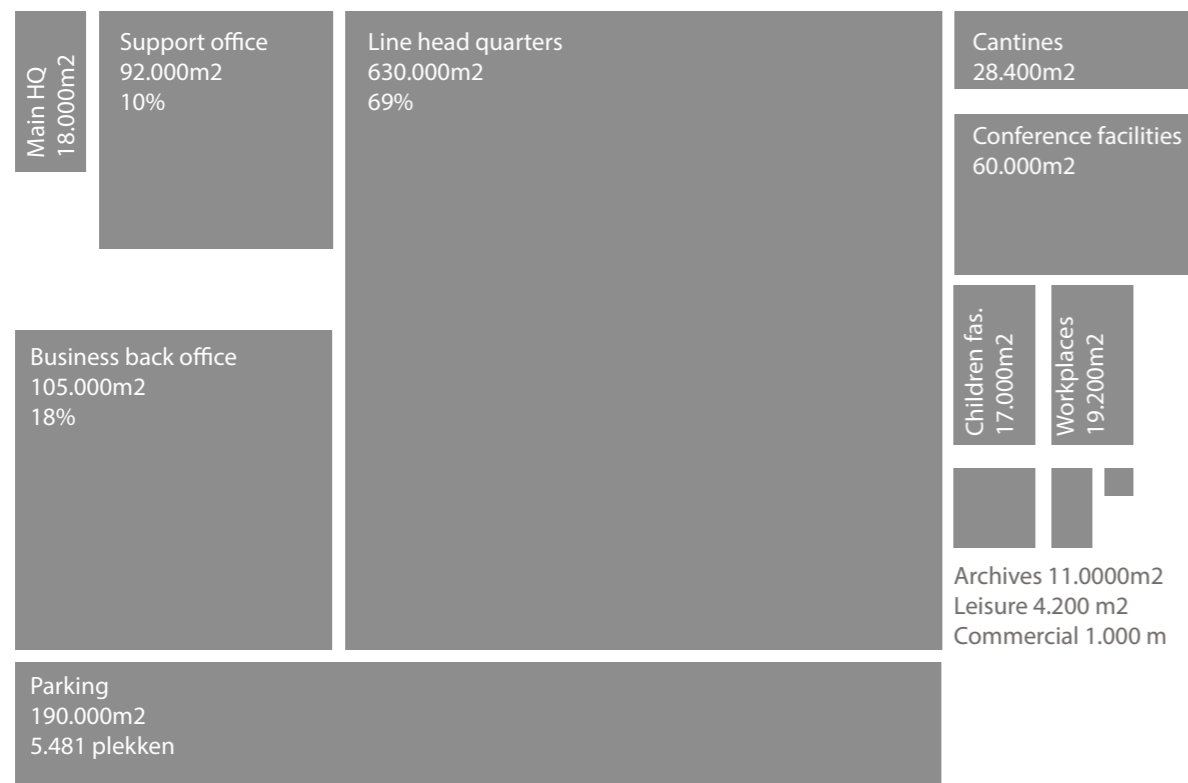
Het programma van Europa verspreidt zich over het continent. Europa wordt weer van iedereen en verandert in een reizend circus. Vanwege de historie en de geografisch centrale ligging in het sporen-netwerk blijft Brussel altijd het hart vormen van het netwerk.

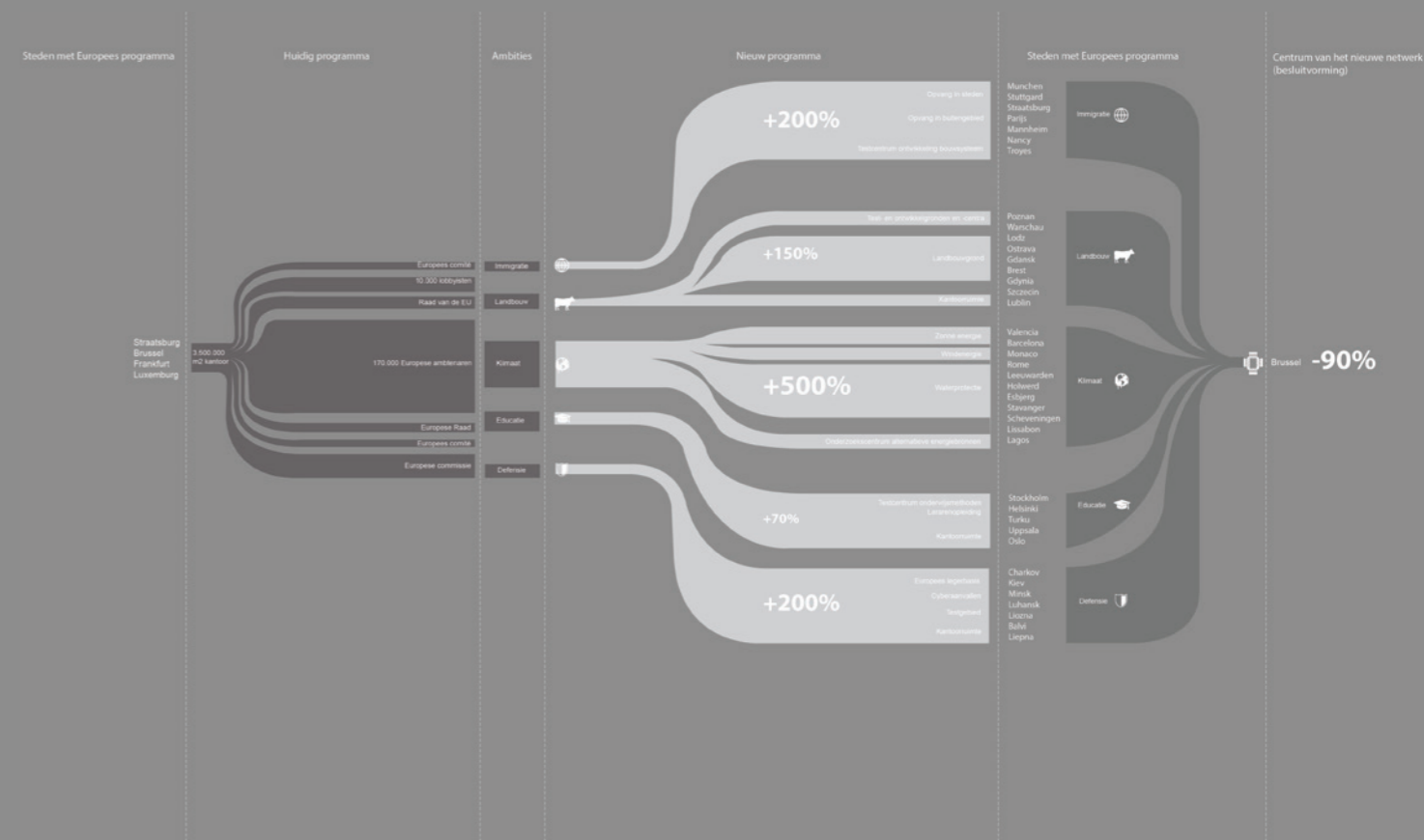

EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

Op onderstaand figuur is het huidige programma van Europa in Brussel te zien. Bij een decentralisatie wordt het overgrote deel van het programma onttrokken uit de stad. Dit biedt nieuwe kansen voor de stad en de Europese wijk.

Huidig programma van Europa in Brussel

Decentralisatie van Europa over het hele continent biedt kansen in Brussel

EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

Het programma dat achterblijft in Brussel past bij de positie van Brussel als hart in het nieuwe netwerk. Dit betreft de Raad (beter bekend als Europese Top), het Parlement, bezoekerscentrum en bijhorende kantoorruimte (175.000m²).

De verschuiving in het programma scheidt, zoals onderstaand beeld laat zien, ruimte in de Europese wijk om de hoge woningnood in de stad een plek te geven. Op deze manier kan het stedelijk leven langzaam terugkeren in de voormalige volkswijk.

Decentralisatie schept ruimte in de Europese wijk voor de hoge woningnood in de stad

Raad (Europese top, 8000m²)

Europees parlement (6000m²)
Bezoekerscentrum (6000m²)

Kantoorruimte (175.000m²)

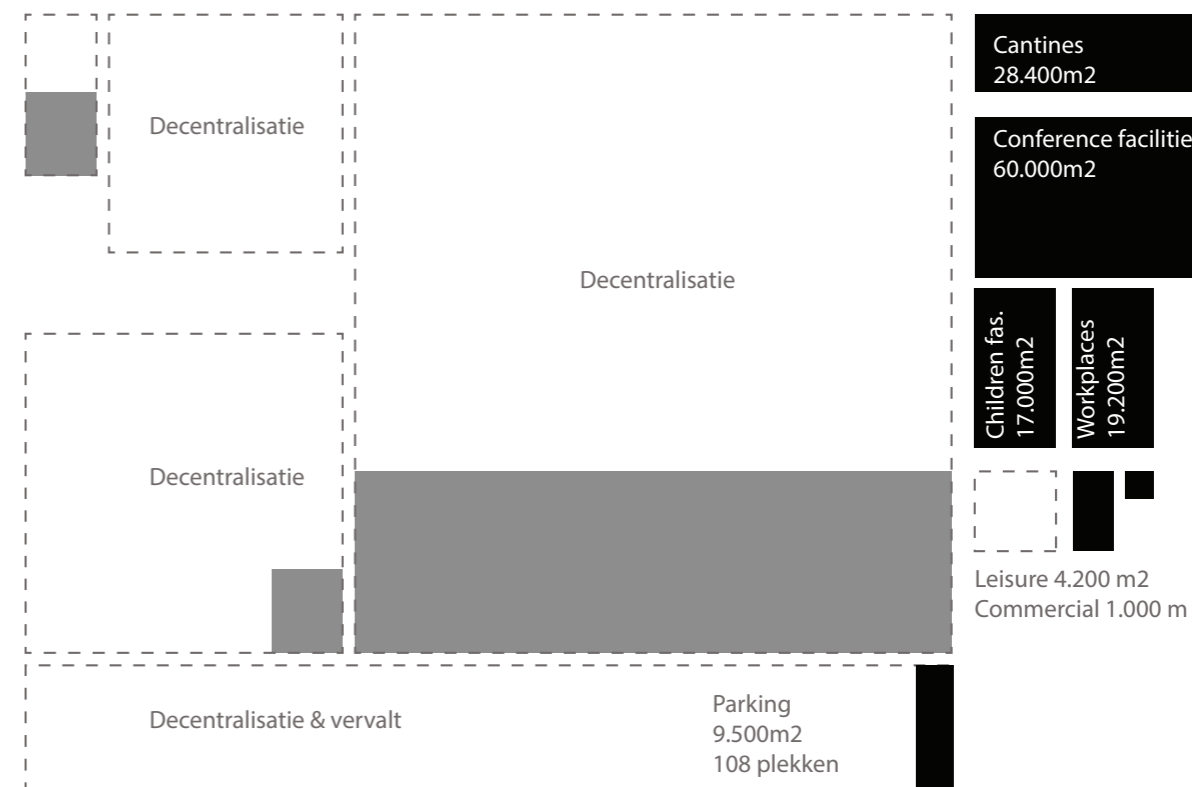
EUROPA KOMT NAAR DE BURGER TOE | DECENTRALISATIE

Onderstaand figuur toont de overblijfselen van het programma in Brussel. Om uitwisseling kansrijk te maken wordt het in zwart getoonde programma opengesteld voor de stad en haar inwoners.

De ruimtelijke representatie van het Europese programma gaat daarmee compleet voorbij aan de complexe situatie van Brussel. Deze kan juist dienen als een ideale 'ground zero' voor Europa, gelet op de grote politieke (19 deelgemeenten, 3 talen), ruimtelijke (oost en west) en sociale fragmentatie (meest multiculturele stad van Europa).

De culturele gemengdheid die kenmerkend is voor Brussel, is het resultaat van een tweeledige realiteit, met enerzijds de vestiging van de Europese instellingen in Brussel en anderzijds de migratiestroom van achtergestelde bevolkingsgroepen. Het komt erop aan om een allesomvattend beleid te voeren, waarbij die twee situaties tot hun recht komen, veeleer dan ze tegenover elkaar te plaatsen

De aantrekkingskracht van Brussel berust juist op een gemengde, meerlagige, hybride omgeving. Hoe kan de Europese Unie haar missie zichtbaar maken in de stad en de diversiteit en complexiteit van Brussel productief maken?

Programma dat in Brussel blijft

Industrie

Water

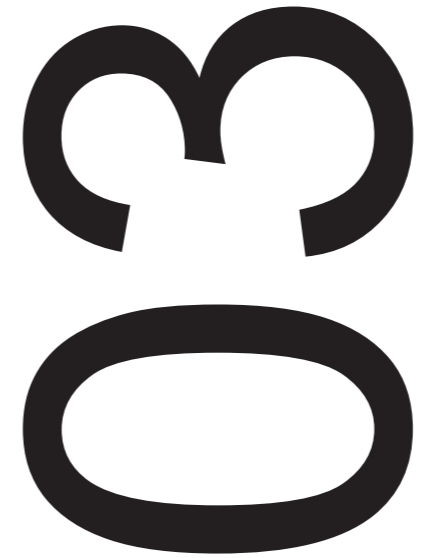
Politieke grenzen

Treinsporen

Braakliggend

Een door politiek gevormde stad
Brussel

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

De eerste nederzetting, Broezele, ontstaat op een eiland in de Zenne rivier op de grens van twee landschappen.

De middeleeuwse nederzetting groeide dankzij haar cruciale positie tussen verschillende realiteiten: Noord- en Zuid-Europa, Engeland, Duitsland en Frankrijk ontmoetten elkaar hier in de haven en op de wegen.

Het hoogteverschil binnen de stad heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdere ontwikkeling. De bestuurlijke instituties en rijken trekken naar het hoger gelegen gebied op de Coudenberg. In de lager gelegen vallei vinden handel en markten plaats.

De industrialisatie vergrootte de kloof tussen boven en onder: langs het water industrie, boven bourgeoisie.

Hoogteverschil binnen de stad

De Zenne wordt gedempt, het kanaal aangelegd

De eerste nederzetting aan de Zenne-rivier, in de vallei

Brussel vindt haar oorsprong op de grens van twee landschappen, aan de rivier de Zenne

Adel en rijken vestigen zich op hogergelegen gebied (Coudenberg) in de bossen.

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

Verdeling tussen oost en west, rijk en arm, hoog en laag
Gezicht op Brussel - Jan-Baptist Bonnécroy

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

De institutionele power zat in het pentagon op de Coudenberg, in 1830 hoofdstad. De eerste ontwikkelingen buiten het pentagon, lopend vanuit het centrum. Het nieuwe systeem van boulevards herbevestigde de status van het centrum terwijl het ommuurde stadsmodel wordt losgelaten.

Onder Leopold II worden grootschalige structuren (megaforms) aangelegd. Aan deze assen die het pentagon uitliepen landden publieke en representatieve gebouwen, parken en pleinen. Mede hierdoor groeide de stad effectief rondom. Deze ingrepen hebben tot op de dag van vandaag geresulteerd in een onuitwisbare structuur.

Leopold II structuren

Assen door de stad en grootse institutionele gebouwen kenmerken het stadsweefsel tot op de dag van vandaag

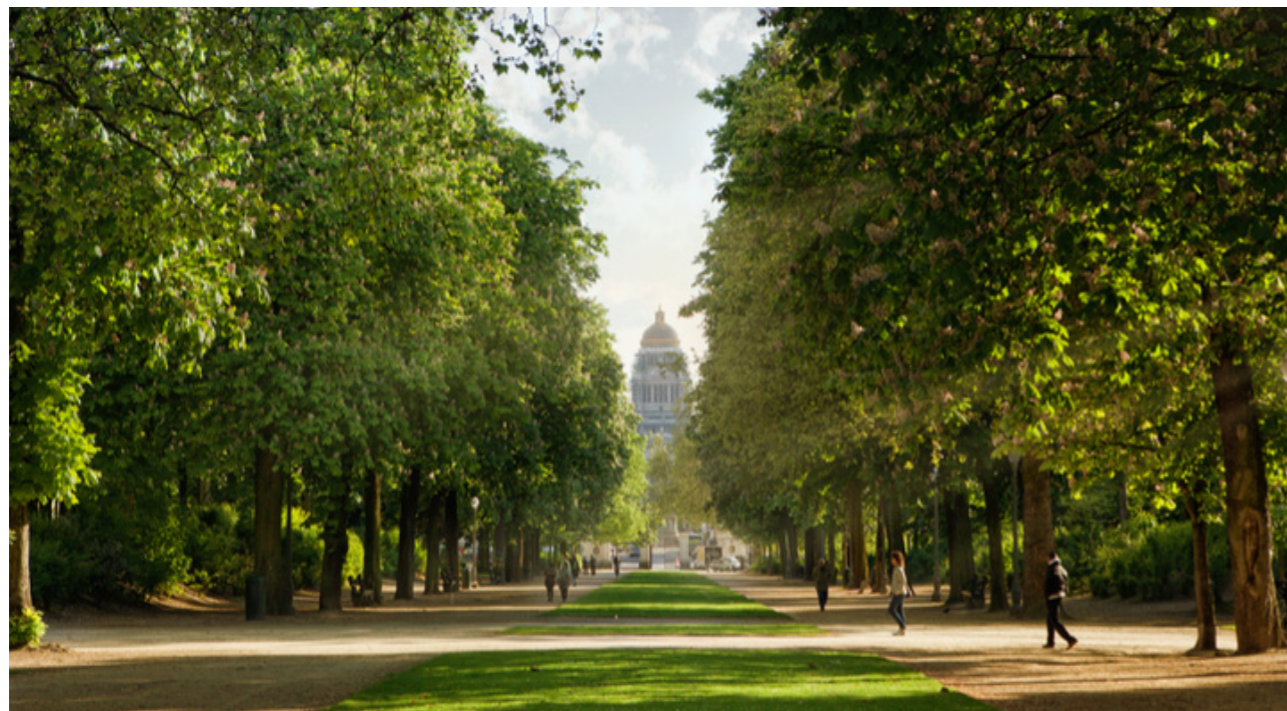
EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

Bijzondere architectuur: Instituten van enorme omvang

Toeristische trekpleisters (Wereldtentoonstelling)

Publieke parken

Niet alleen van vroeger: komst van de NAVO

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

Één van de grootschalige ingrepen onder Leopold II bestaat uit de verbinding tussen het Noord- en Zuidstation, wat tot dan toe beide kopstations waren.

Om deze stations aan elkaar te koppelen door middel van een nieuw sporenstelsel, moet een groot deel van de stad worden gesloopt. Deze ingreep betekent een grote breuk in het oude stadsweefsel en dit project van verbinding werd het symbool van scheiding (tussen sociale klassen). Oost en West Brussel hebben nog nooit zo ver uit elkaar gelegen.

Voor de Noord-Zuid verbinding moet een groot deel van de stad wijken

Wat een project van verbinding moest worden, werd een symbool voor de scheiding van Oost en West Brussel

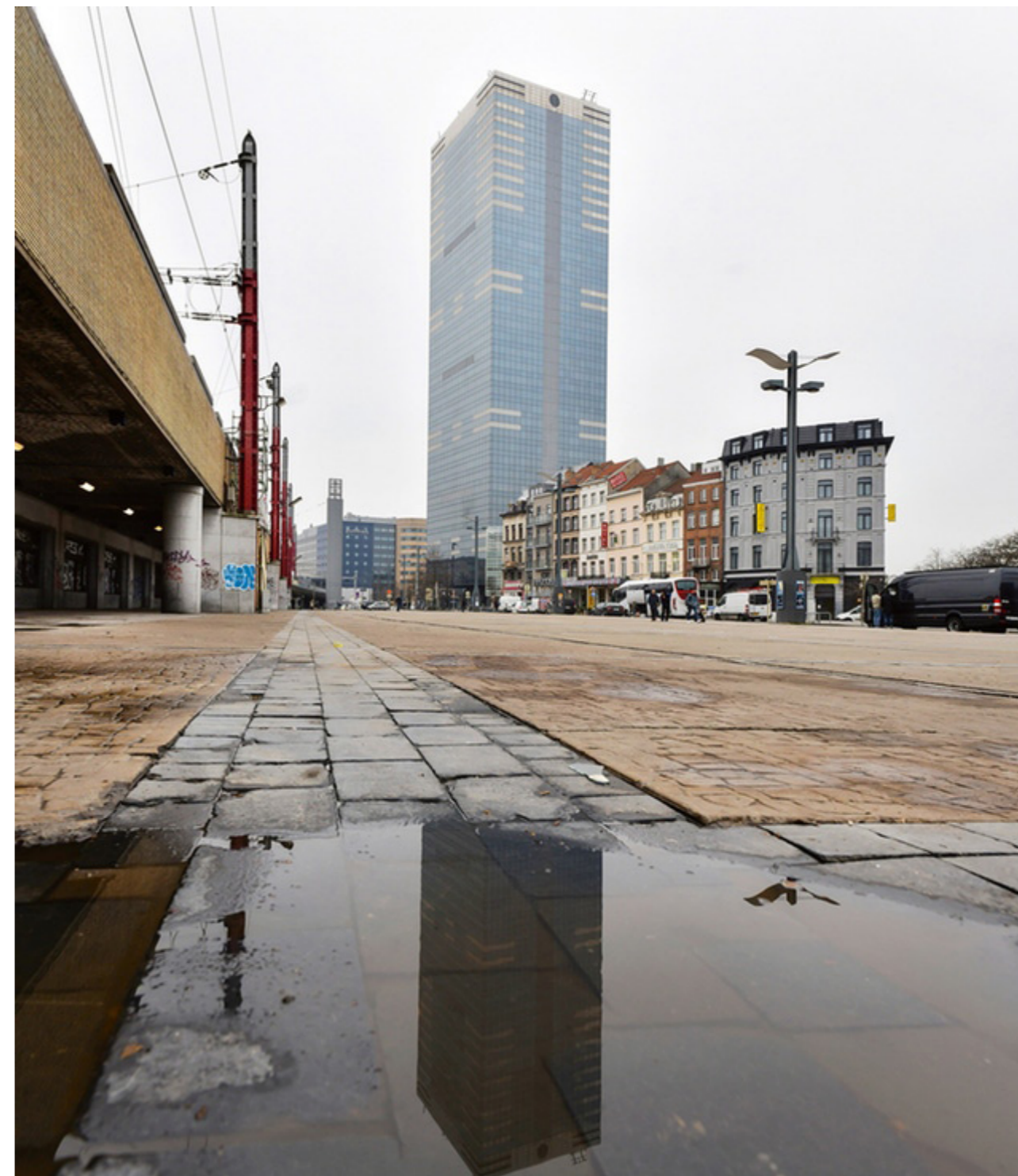
EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

Met de komst van de Noord-Zuidverbinding verdwijnt ook het Rouppeplein als entree naar de stad, gelegen aan het voormalig Zuidstation.

Op de rechterpagina is de huidige situatie te zien van de publieke ruimte voor het station. De entrees van het station zijn verplaatst naar de zijkanten (noord- en zuidzijde) en een verwelkomend plein dat logisch overgaat in de stad is verdwenen. De relatie tussen het Zuidstation en het centrum is verzwakt.

Rouppeplein aan het voormalig Zuidstation, als entree naar de stad

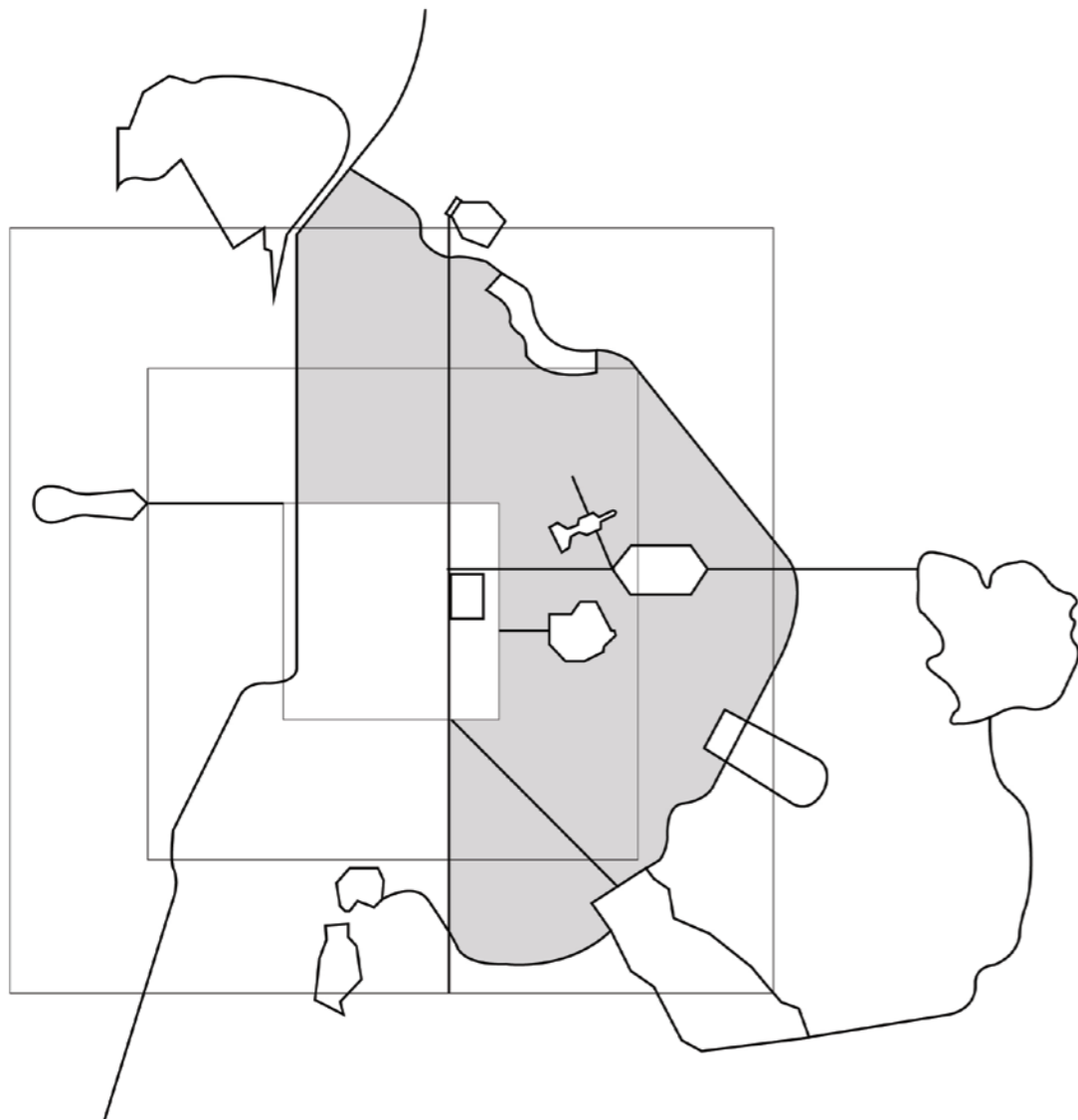
Door de komst van de Noord-Zuidverbinding en de verbouwing van het station is de oriëntatie op en de relatie met het centrum verzwakt

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

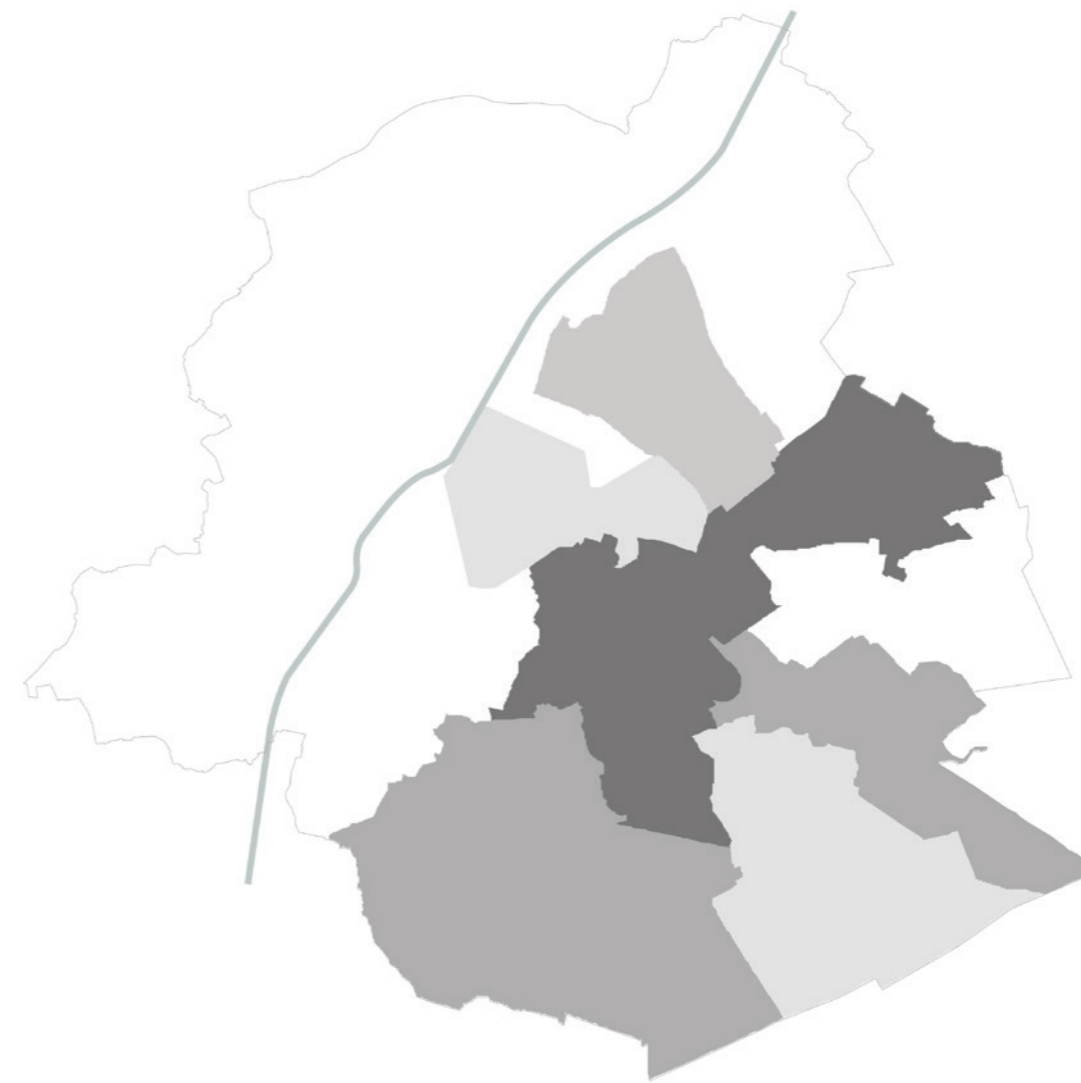
De integrale en grootschalige megaforms hebben de stad veel gebracht, maar versterken ook de fragmentatie tussen Oost en West-Brussel.

De megaforms zijn, zoals op onderstaand figuur te zien is, onevenredig verdeeld over de stad. Dit resulteert in duidelijke stedelijke structuren aan de oostkant en een gebrek aan structuren die een gevoel van hiërarchie en oriëntatie bieden aan de westkant.

Het Europees programma vergroot deze tweespalt in de stad door zich, net als de andere institutionele gebouwen, te huisvesten op de Coudenberg. Het figuur toont de woonachtigheid van Europarlementairers in de stad, zij houden zich allen op aan de oostkant.

Oneverwichtig verdeelde ingrepen uit de tijd van Leopold II

Woonachige Europarlementairers

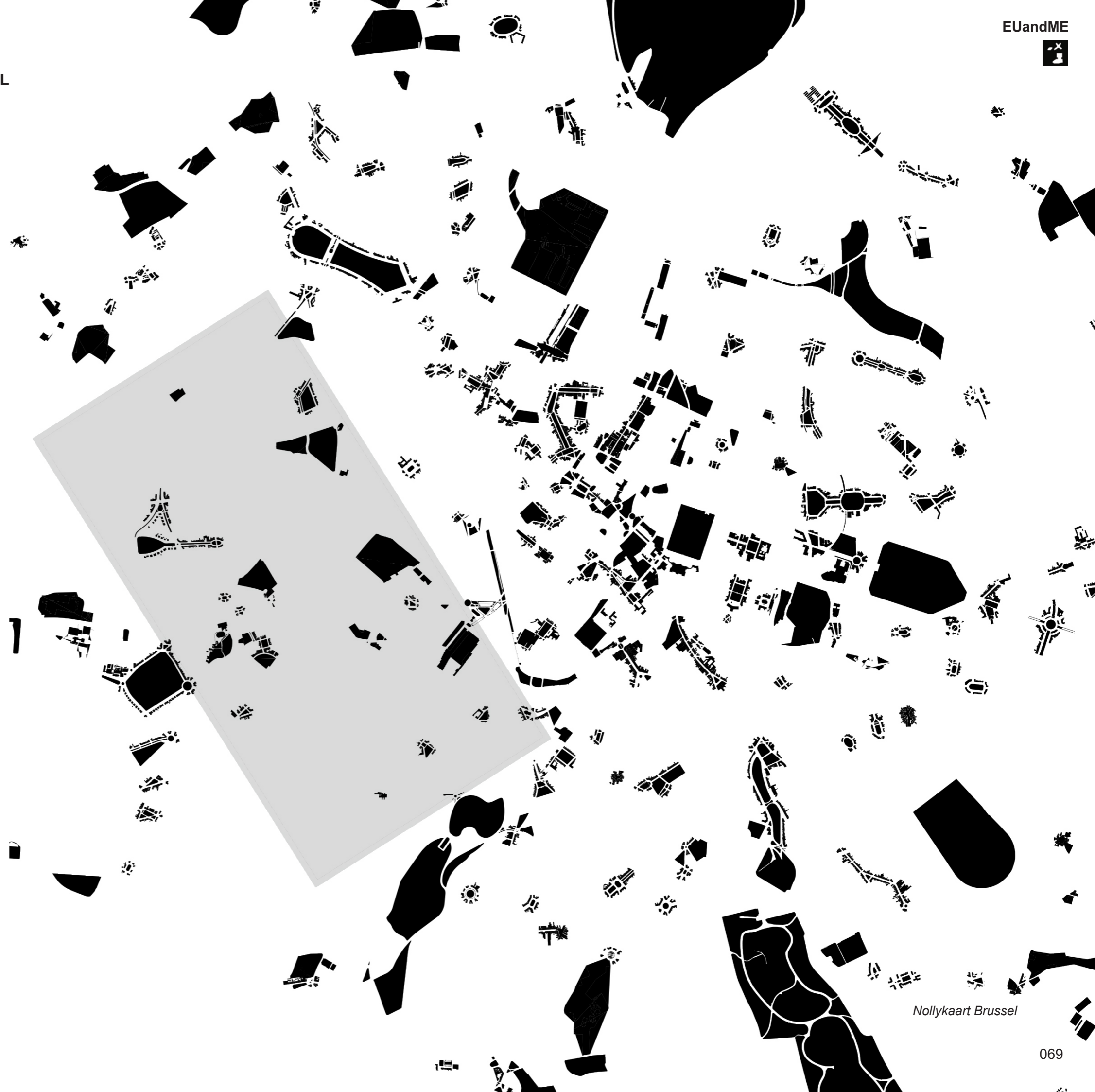

EEN DOOR POLITIEK GEVORMDE STAD | BRUSSEL

De rijkdom van de Brusselse openbare ruimte berust op haar meertaligheid, op de verscheidenheid van de openbare plaatsen en op het onsamenhangende karakter van de diverse elementen. We vinden hier een verzameling van Leopoldiaanse vormen: kleine pleintjes die nog dateren uit de middeleeuwse stad, centraliteiten van de gemeenten die gefuseerd zijn rond een dichte kern en kerkpleinen van de landelijke dorpjes.

Aan de oostkant van de stad wordt deze rijkdom verbonden door middel van doorlopende stedelijke structuren uit de tijd van Leopold II.

Het grijze vlak toont het gebied met de hoogste dichtheid aan inwoners en de meeste diversiteit in afkomst. Juist hier is de kwantiteit en kwaliteit van de openbare ruimte op zijn laagst en ontbreekt het aan stedelijk organiserende structuren op de grotere schaal.

**Europa verplaatst naar de plek
van tegenstellingen**

Zuidstation

EUROPA VERPLAATST NAAR DE PLEK VAN TEGENSTELLINGEN | ZENNEVALLEI

Gelet op de aflopende huurcontracten, crisis waarin Europa zich bevindt en decentralisatie van het programma is er een momentum voor heroverweging van de huidige huisvesting.

Dit vormt tevens de kans voor Europa om bij te dragen aan een nieuwe balans in de stad. Het verplaatst van het hoger gelegen gedeelte in de stad naar het Zuidstation, middenin de vallei. Het dichtstbevolkte deel van de stad, met de meeste culturele diversiteit en minste (kwantitatief en kwalitatieve) openbare ruimte. Juist op deze plek, waar ook de wekelijkse grootste markt van Europa plaatsvindt, kan Europa voor ruimtelijke, sociale en politieke uitwisseling zorgen.

Ligging Zuidstation in Brussel

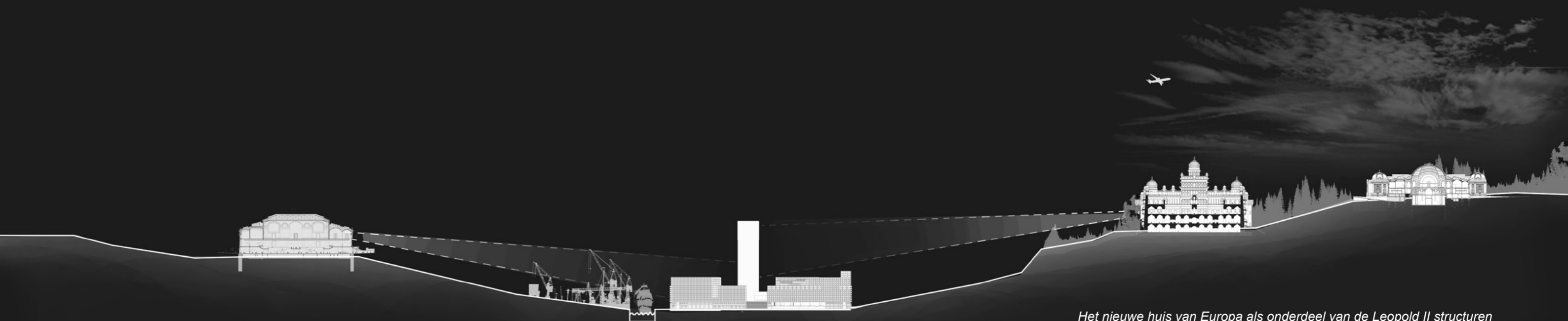
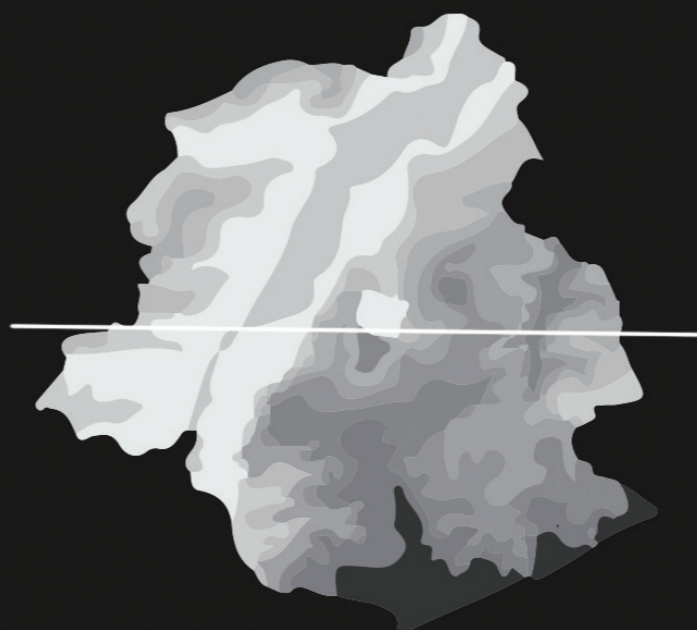
Het Zuidstation van Brussel vormt de centrale schakel tussen de grote steden in Europa.

Zuidermarkt: De wekelijkse plek van de grootste markt in Europa

EUROPA VERPLAATST NAAR DE PLEK VAN TEGENSTELLINGEN | ZENNEVALLEI

De herhuisvesting vormt een injectie met een grote naald die voortbouwt op een historie van integrale aanpakken in de stad, gebaseerd op een ruimtelijke visie in de tijd van Leopold II. Het nieuwe huis van Europa vormt daarmee een nieuwe bladzijde in deze geschiedenis en wordt zichtbaar vanaf de stedelijke balkons op de Coudenberg. Zo gaat het ruimtelijk een relatie aan met de paleizen van weleer.

Het nieuwe huis van Europa als onderdeel van de Leopold II structuren

EUROPA VERPLAATST NAAR DE PLEK VAN TEGENSTELLINGEN | ZENNEVALLEI

Beeldreportage
Zuidstation, Brussel

Verloedering van het Zuidstation

Leegstand

EUROPA VERPLAATST NAAR DE PLEK VAN TEGENSTELLINGEN | ZENNEVALLEI

De gebouwen vormen een blokkade vanuit de omgeving

Aankomst op het meest gebruikte en centrale station van Europa

Een publieke structuur in de vallei
Brussel-West

EEN PUBLIEKE STRUCTUUR IN DE VALLEI | WEST-BRUSSEL

Algemeen beschouwd is het landschap een structurerend element van het grondgebied en naarmate men gaat verdichten, neemt het belang ervan alsmate toe. Tot nog toe kon men er genoeg mee nemen om dat landschap te laten evolueren zonder er bijzondere aandacht aan te schenken, als zijnde het residu van de bebouwing, ook al organiseert dat landschap dan de structuur van een stad.

De Zennevallei kan de rol van publieke structuur voor West-Brussel op zich nemen en de gefragmenteerde ruimtes aan elkaar hechten. Onderstaand figuur toont de huidige structuren die zichtbaar zijn en de oriëntatie van de vallei volgen.

Huidige structuren in de stad die de structuur van de Zenne volgen

Huidige ontwikkeling aan de Zenne: Verdichting rondom de voormalige slachthuizen (abattoir)

EEN PUBLIEKE STRUCTUUR IN DE VALLEI | WEST-BRUSSEL

De komst van Europa op het Zuidstation vormt een katalysator voor een nieuwe megaform.

Deze 'megaform' als stedelijke centraliteit zoekt de verbinding met de ontwikkelingen van het Abattoir aan het kanaal, door middel van langzaamverkeersverbindingen en programmatische verdichting in de straten tussen de slachthuizen en het Zuidstation. De Europese tuin loopt door in de openbare ruimte richting de Anspachboulevard, waardoor de Zennevallei, door het hart van de stad, weer leesbaar wordt als publieke structuur.

Een nieuwe structuur in de vallei aan de westkant van de stad

EEN PUBLIEKE STRUCTUUR IN DE VALLEI | WEST-BRUSSEL

Het westelijk deel van Brussel is over de jaren uitgegroeid tot wat het nu is. Dit heeft geresulteerd in een hoge dichtheid van verschillende structuren. Op het figuur hiernaast is te zien welke wijken (en structuren) te onderscheiden zijn in de nabijheid van het Zuidstation.

Verskillende wijken en stedenbouwkundige structuren komen aan op het Zuidstation

EEN PUBLIEKE STRUCTUUR IN DE VALLEI | WEST-BRUSSEL

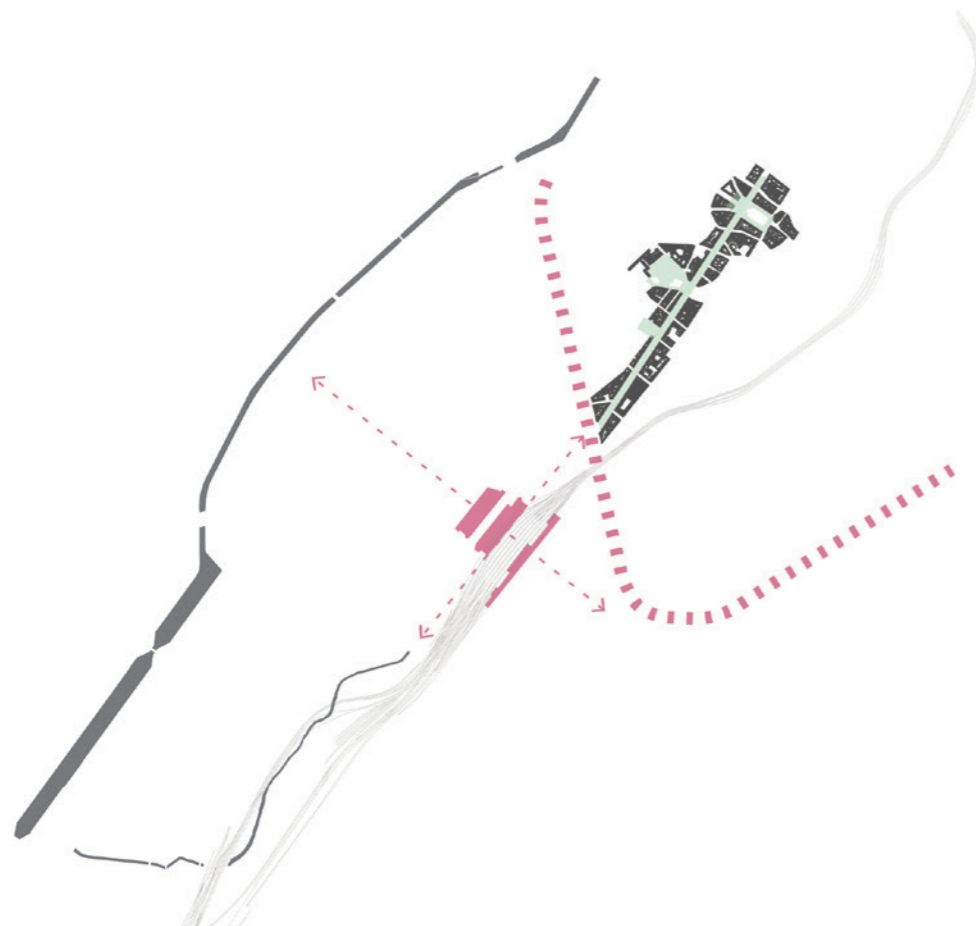
De overgebleven structuren die de structuur van de Zennevallei volgen zijn nu nog losse scherven. Dit heeft te maken met ruimtelijke blokkades in de vorm van de stationsgebouwen en de vijfhoek (kleine ring). De korrel van de drie hieronder getoonde stationsgebouwen is zo groot dat de connectie tussen het station en achterliggende wijken en uiteindelijk het kanaal wordt verbroken. De vijfhoek vormt een infrastructurele barrière die de relatie tussen het centrum en het station verzwakt.

Door het onttrekken van de stationsgebouwen uit het stedelijk weefsel ontstaat de kans om het Zuidstation te verbinden met het Abattoir en het aangrenzende kanaal. Zo ontstaan er kansen voor verdichting en kansen voor nieuwe autovrije langzaamverkeersroutes waardoor je uit het station, via pleintjes, uitkomt op het kanaal.

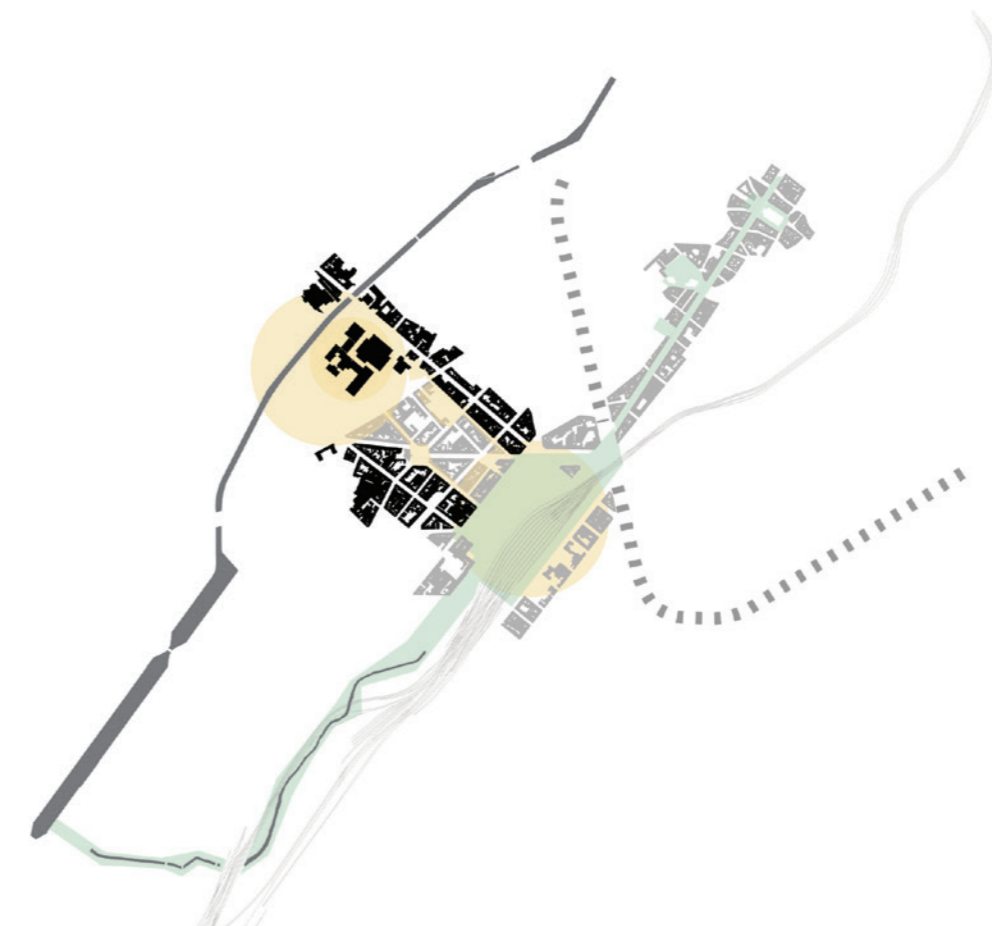
Een impuls in de openbare ruimte creëert een groene loper vanuit de Anspachboulevard tot aan het station en uiteindelijk de overblijfselen van de oorspronkelijke Zennerivier

De ondoorwaadbare gebouwen worden uit het stedelijk weefsel verwijderd

Stationsgebouwen blokkeren connectie met achtergelegen wijken en missen oriëntatie naar het centrum

De komst van het nieuwe huis van Europa vormt de aanjager van het verbinden van de structuren die de Zennevallei benadrukken; het kanaal, Anspachboulevard en het spoor.

EEN PUBLIEKE STRUCTUUR IN DE VALLEI | WEST-BRUSSEL

Het nieuwe huis van Europa

Zuidstation - Brussel - Europa

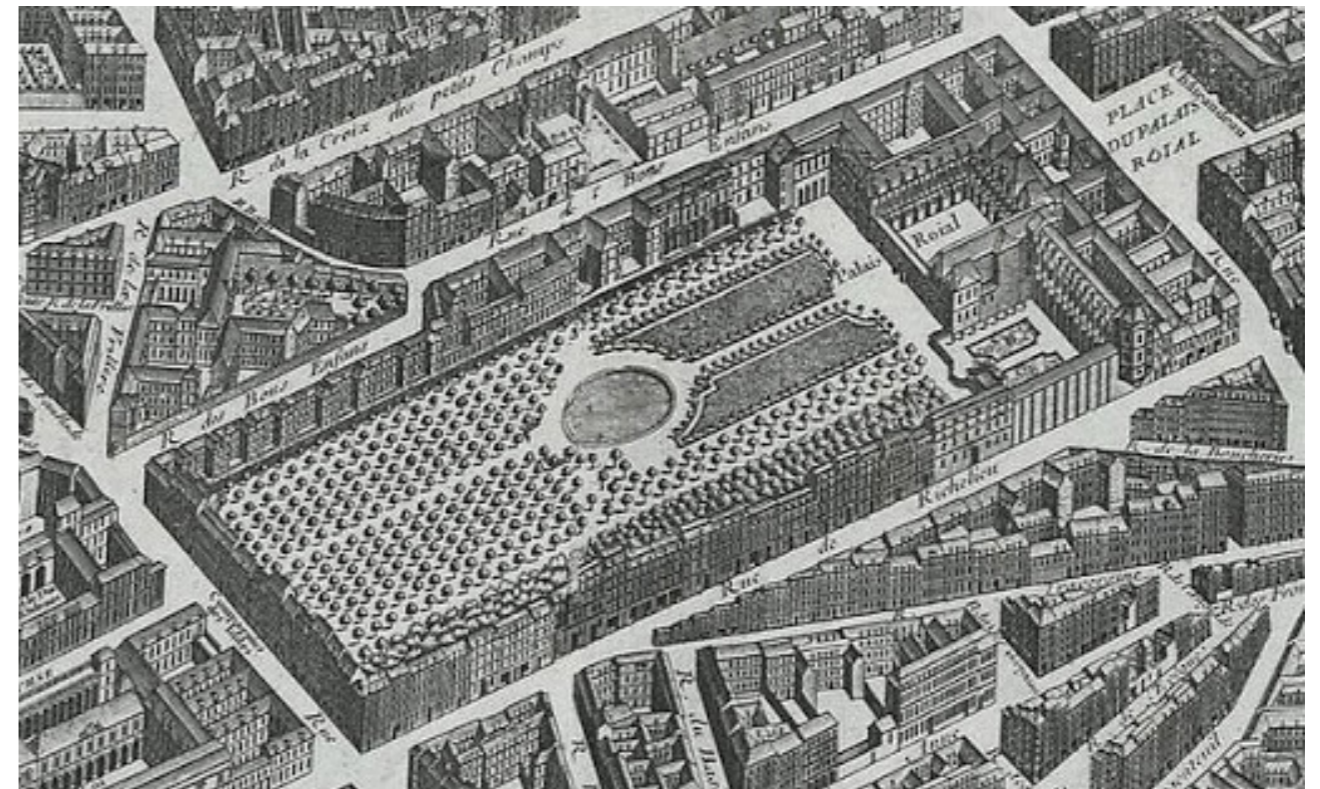
HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

Het Jardin du palais royal in Parijs dient als inspiratie voor de structuur van het nieuwe huis van Europa. Een bouwblok dat aansluiting zoekt op de bestaande context creëert een grootse publieke ruimte in het hart van Metropolitane/Europese schaal.

De verschillende ruimtelijke structuren die aankomen op de site bepalen de doorbraken in het blok.

De vorm van het gebouw zoekt aansluiting op directe context en vangt alle omliggende structuren op in een publieke ruimte van metropolitane (of Europese) schaal

Jardin du palais royal, Parijs

Een komma in de stad, waar de buitenzijde aansluiting zoekt op de context en de binnenkant juist een eenheid vormt en grandeur geeft aan het park

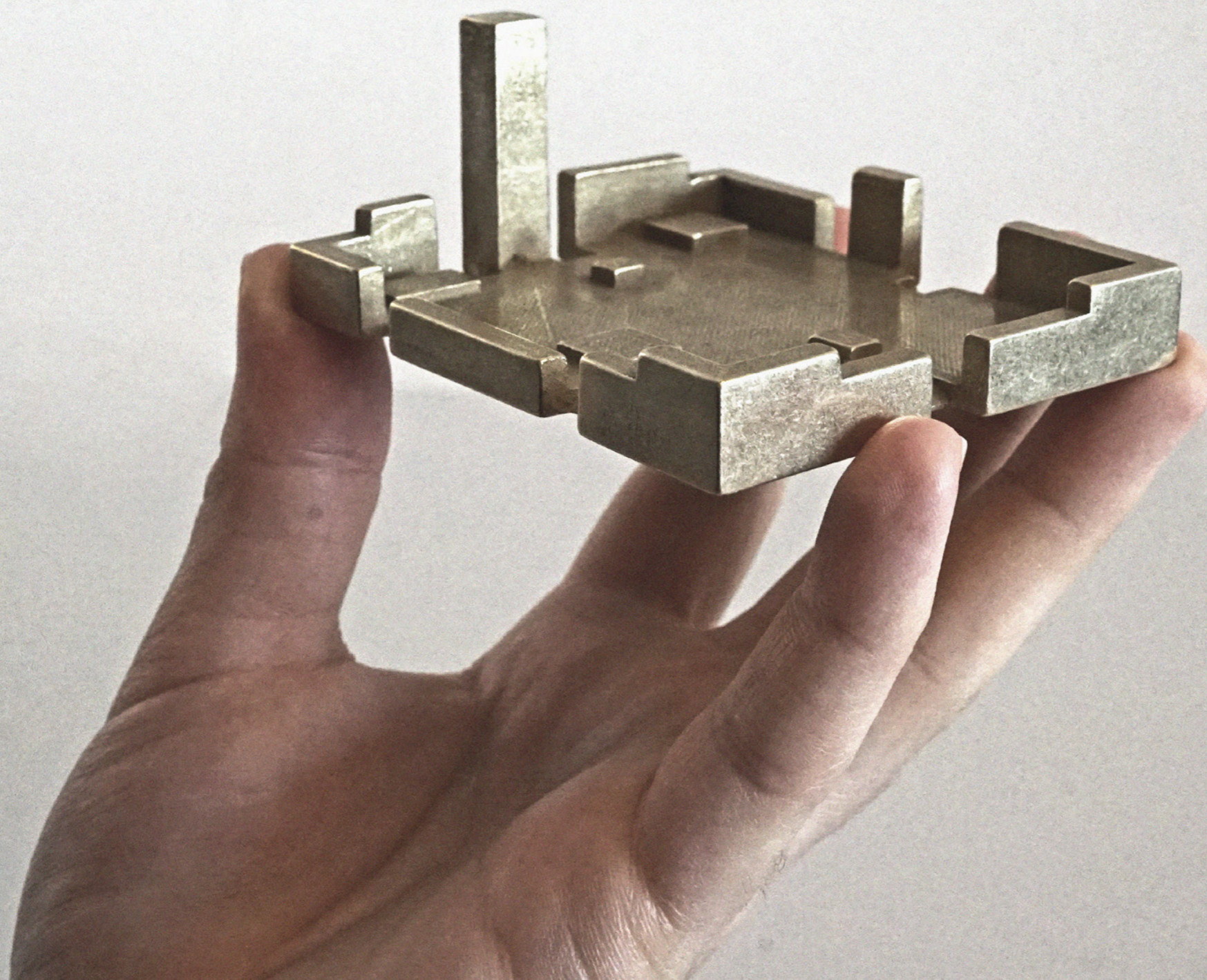
HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

Het nieuwe huis van Europa. Een minerale ruimte voor grootschalige activiteiten en evenementen en een beplante ruimte die de topografie en de prachtige vergezichten op de stad benadrukt. Rond deze 'Megaform' en de nieuwe stedelijke centraliteiten die er gegenereerd worden, kunnen andere nieuwe ontwikkelingen worden gepland. Deze uitgestrekte openbare ruimte is verbonden met de bestaande stadsstructuur en vormt een dicht netwerk van openbare ruimten en infra-structuren.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

De nieuwe Europese huiskamer streeft naar het faciliteren van stedelijke en landschappelijke connecties, in combinatie met mobiliteitsknoop, manieren van wonen en werken, een diversiteit aan publieke activiteit en een duurzame ontwikkeling.

De begane grond is doorwaadbaar door haar open plattegrond wat activiteit uit de buurt en stedelijk leven toelaat om tot in het blok door te dringen. Terrassen, trappen, programma en openingen in het dek brengen deze publieke ruimte verder het blok in tot in de Europees tuin en het interieur van de gebouwen.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

Europees park

Europees & stedelijk programma

Parlement & Raad

Bezoekerscentrum

wonen en werken

open plint

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

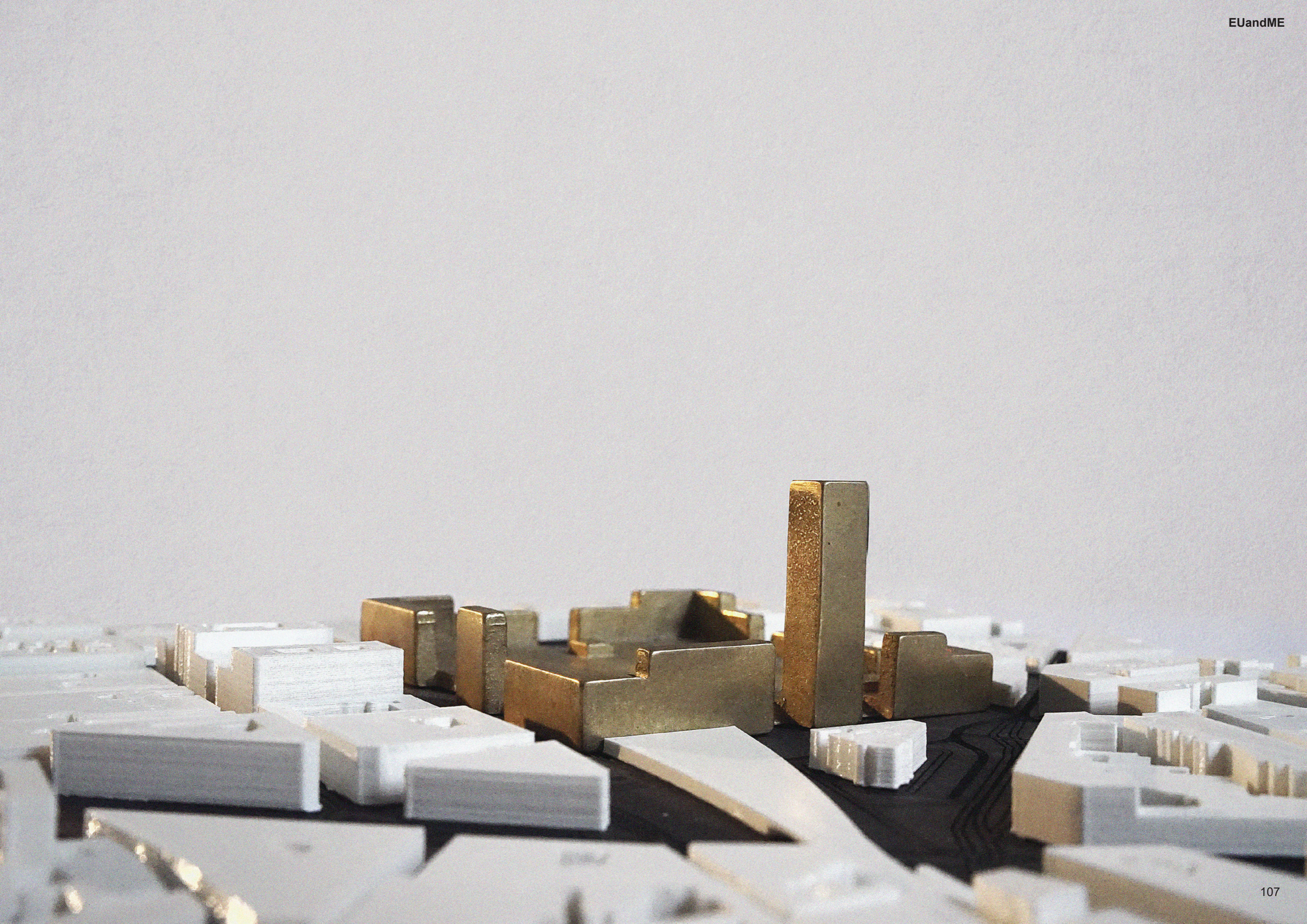
Stedenbouwkundige plankaart Zuidstation: Het huis van Europa

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

Complexiteit als uitgangspunt voor het huis van Europa

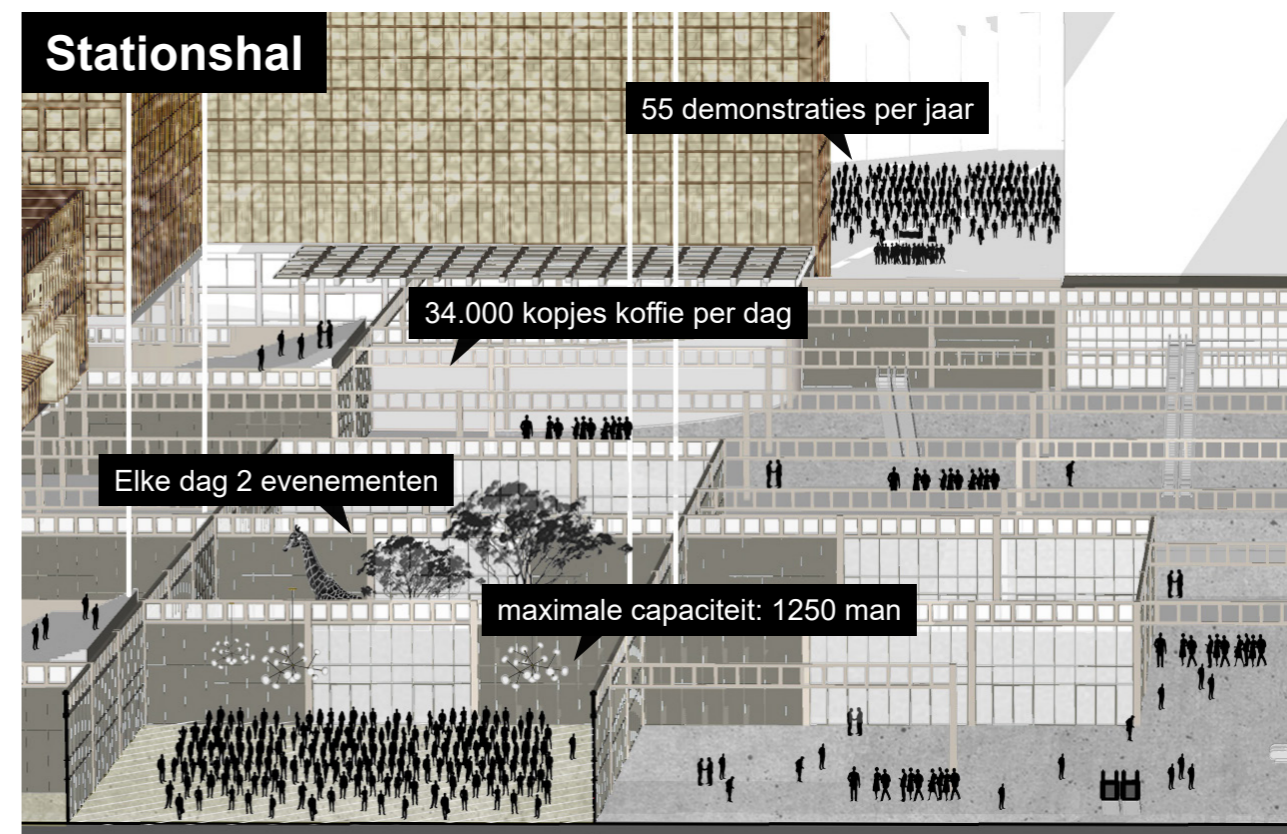
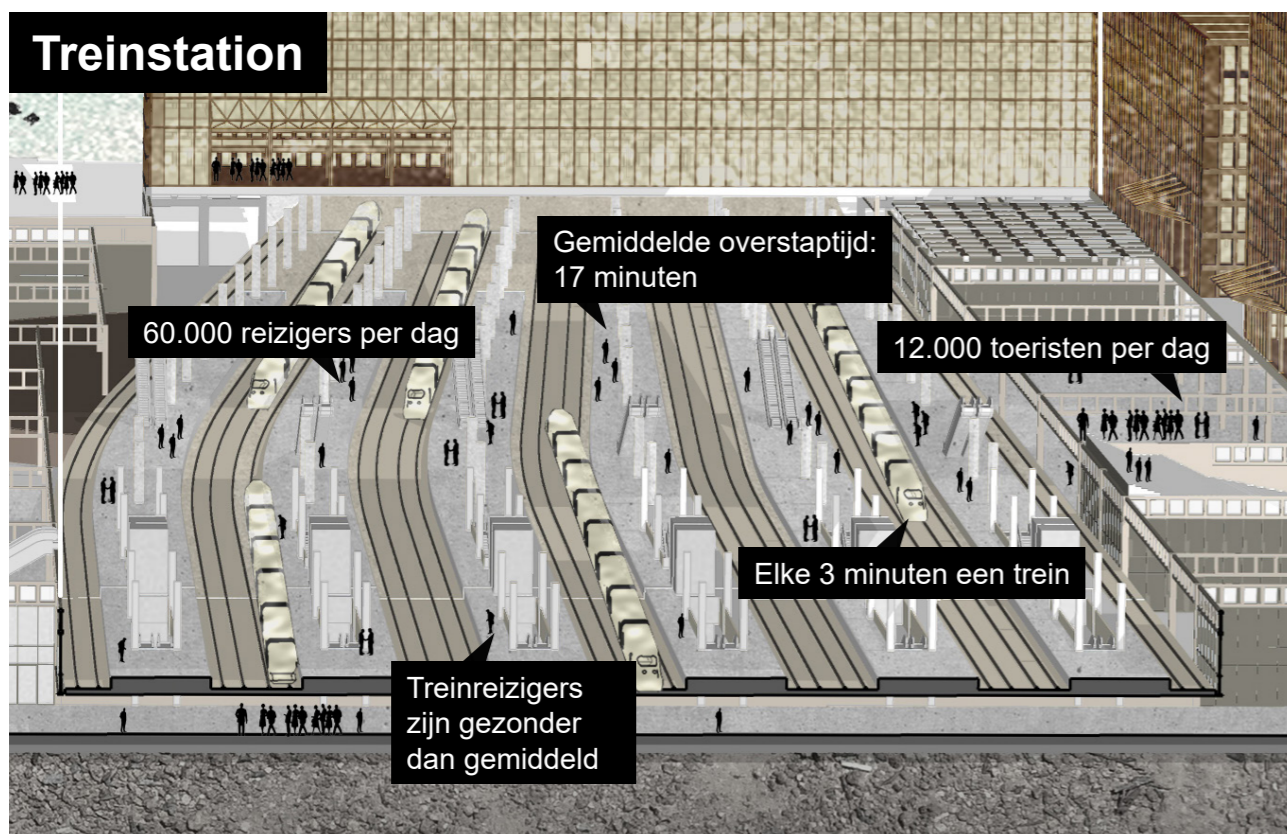

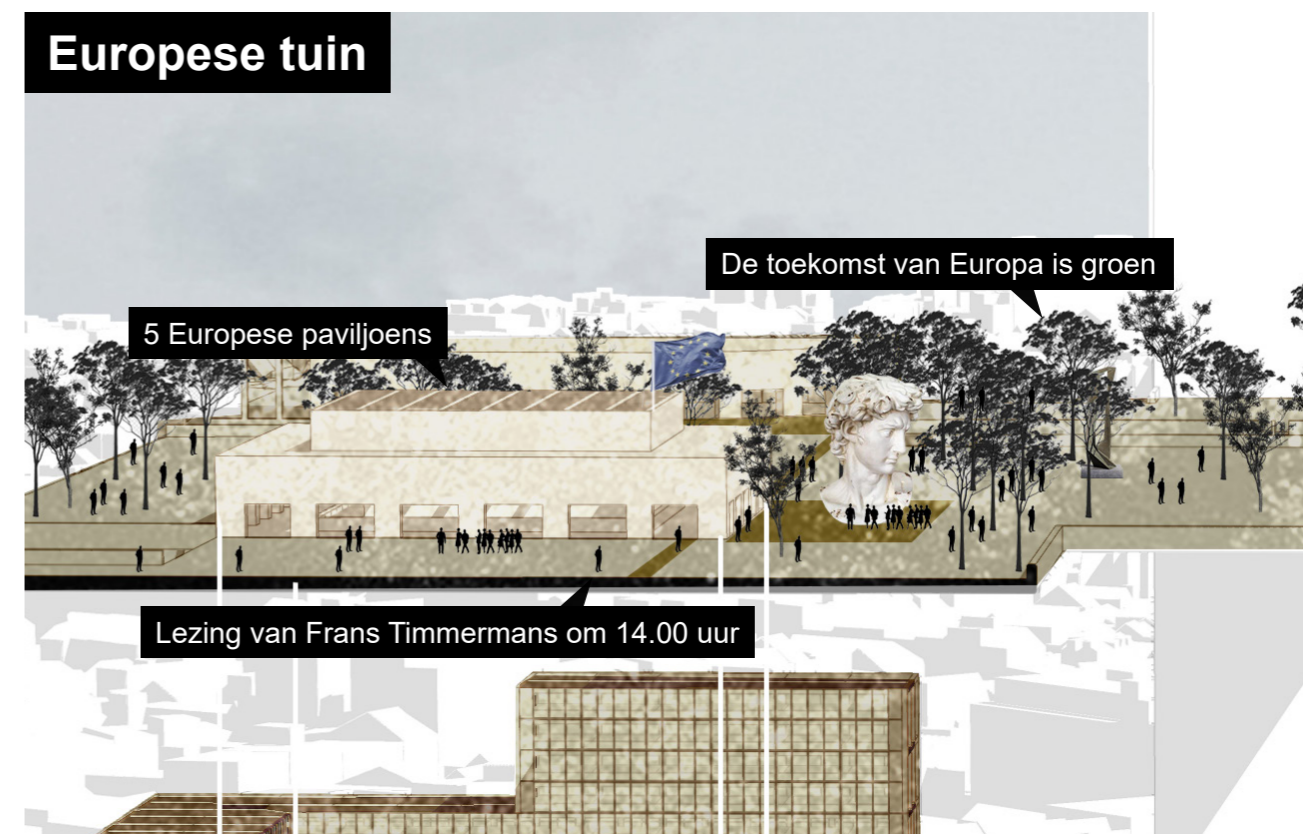
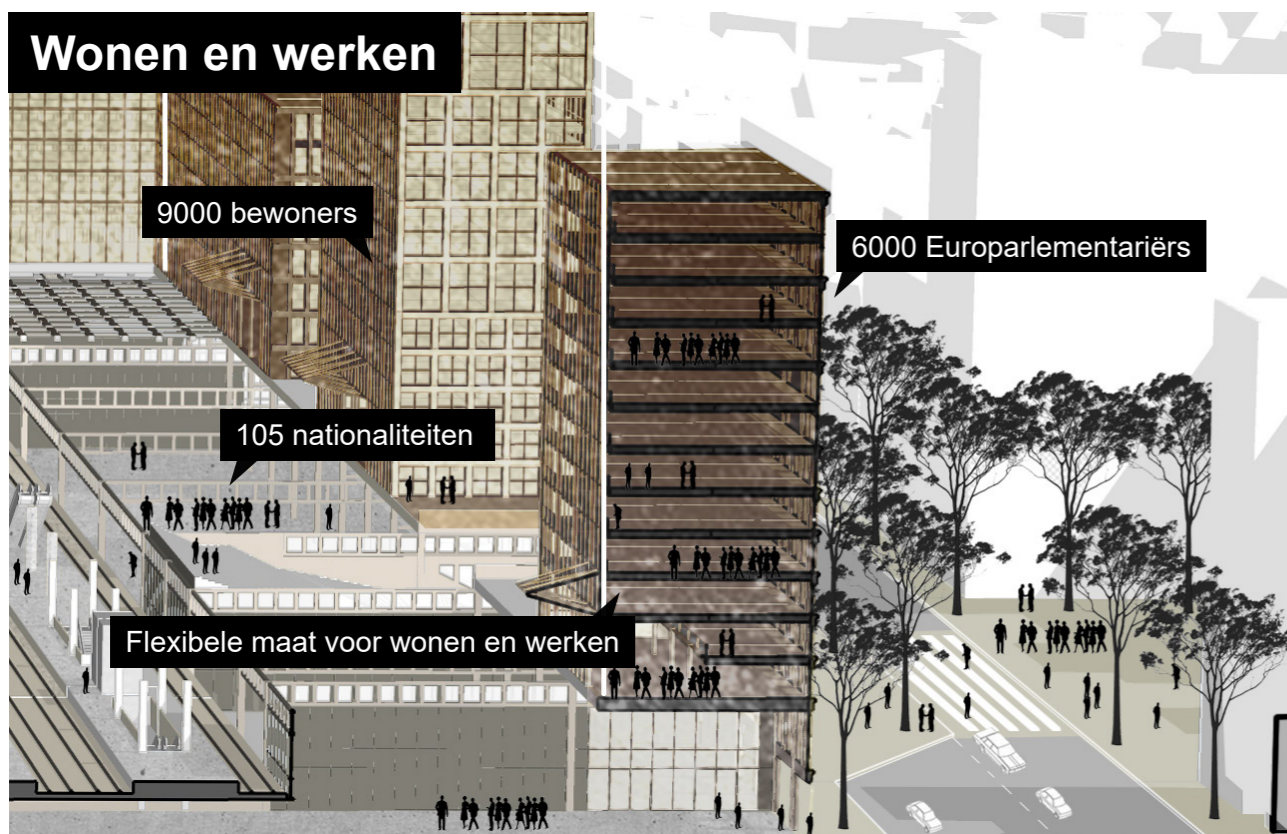
HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

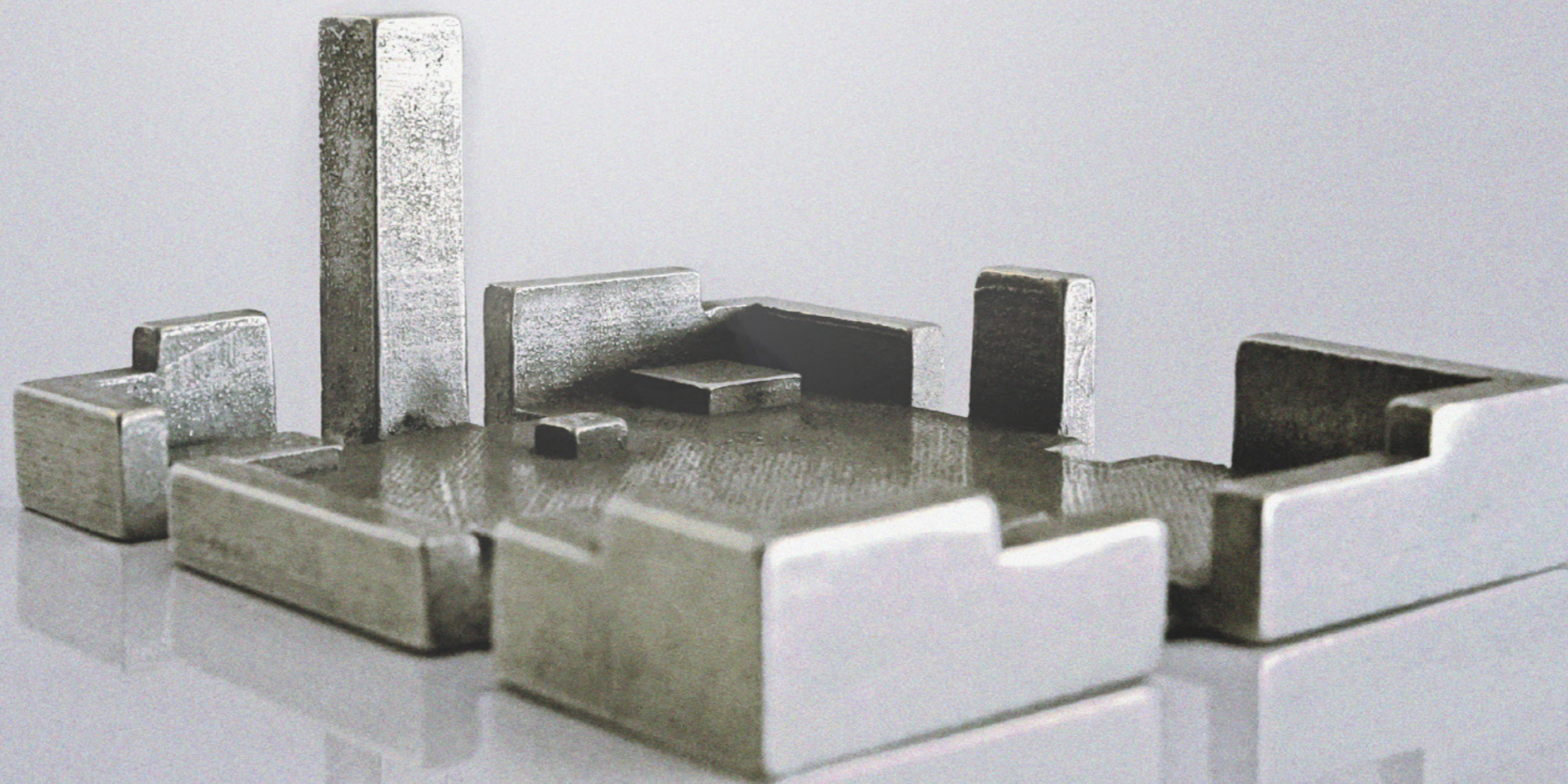

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

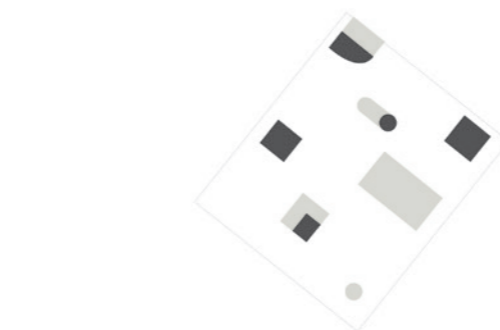
HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

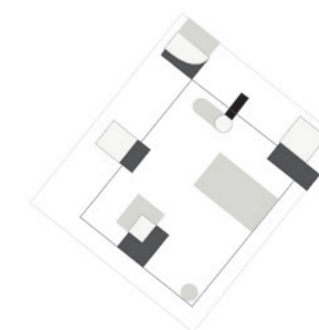
Dagelijkse rituelen: wachten op een afspraak, een avondwandeling, een picknick (Parc de la Vilette)

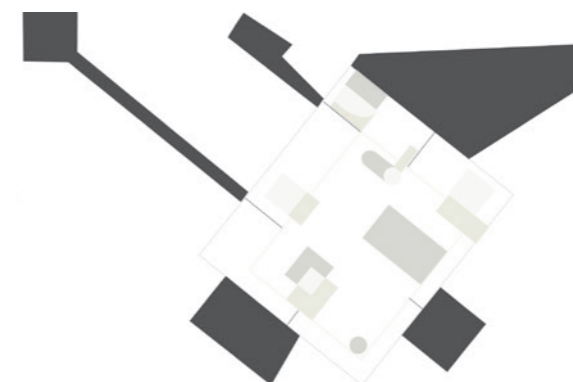
Tijdelijke evenementen: EU-top, openluchtbioscoop, demonstratie, festival (Parc de la Vilette, Paris)

1. Vijf Europese paviljoens in het groen, met ruimte (binnen en buiten) voor exposities...

2. ...verbonden door middel van een pad...

3. ...dat doorloopt tot de publieke ruimtes in de stad.

4. Secundaire paden.

De ingrediënten van een Europese Tuin

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION, BRUSSEL. EUROPA.

HET NIEUWE HUIS VAN EUROPA | ZUIDSTATION. BRUSSEL. EUROPA.

De toekomst van Europa staat op een tweekoppige berg. Door te beginnen in haar eigen voortuin (Brussel), kan Europa haar productiviteit weer tonen aan de Brusselnaars en alle Europeanen. Als eerste stap naar een verbeterde synergie tussen EU and ME.

EU and ME